

III

(Euroopa Liidu lepingu kohaselt vastu võetud aktid)

EUROOPA LIIDU LEPINGU V JAOTISE KOHASOLT VASTU VÕETUD AKTID

NÕUKOGU RAAMOTSUS 2008/841/JSK,

24. oktoober 2008,

organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

98/733/JSK, millega Euroopa Liidu liikmesriikides tunnustatakse kuritegelikku ühendusse kuulumine kriminaalkuriteoks. ⁽²⁾

võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut, eriti selle artiklit 29, artikli 31 lõike 1 punkti e ja artikli 34 lõike 2 punkti b,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust, ⁽¹⁾

ning arvestades järgmist:

(1) Haagi programmi eesmärgiks on parandada Euroopa Liidu ja liikmesriikide ühist suutlikkust, et võidelda muu hulgas rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu. Selle eesmärgi saavutamiseks on vaja eelkõige ühtlustada õigusakte. Euroopa Liidu liikmesriigid peavad tegema tihedamat koostööd, et seista vastu kuritegelike ühenduste levikule ja ohule, mida nad endast kujutavad, ning vastata tõhusalt kodanike ootustele ja liikmesriikide vajadustele. Sellega seoses sätestatakse 4. ja 5. novembril 2004. aastal Brüsselis kokku tulnud Euroopa Ülemkogu järelduste punktis 14, et Euroopa kodanikud ootavad Euroopa Liidult inimõiguste ja põhivabaduste austamise tagamisel tõhusama kombineeritud lähenemisviisi kasutamist selliste piiriüleste probleemide suhtes nagu organiseeritud kuritegevus.

(2) Komisjon märkis oma 29. märtsi 2004. aasta teatise terrorismi ja teiste raskete kuriteovormide vastaseks võitluseks võetavate meetmete kohta, et Euroopa Liidu sisese organiseeritud kuritegevuse vastaseid meetmeid tuleb karmistada, ning teatas, et koostab raamotsuse, mis asendab 21. detsembri 1998. aasta ühismeedet

(3) Haagi programmi punktis 3.3.2 sätestatakse, et kriminaalmateriaalõiguse ühtlustamine teenib kohtuotsuste ja kohtulahendite vastastikkuse tunnustamise ning piiriülese mõõtmega kriminaalasjades politsei- ja õiguskoostöö tõhustamise eesmärki ja puudutab piiriülese mõõtmega eriti ohtliku kuritegevusega seotud valdkondi ning et eelisjärjekorras tuleks käsitleda kuritegevuse valdkondi, mida on aluslepingutes konkreetselt nimetatud. Liikmesriikides tuleks sellest tulenevalt ühtlustada kuritegelikku ühendusse kuulumisega seotud kuritegude määratlused. Seega peaks käesoleva raamotsusega hõlmatama kuritegusid, mis on tavaliselt toime pandud kuritegelikus ühenduses. Lisaks tuleks selliseid süütegusid toime pannud või nende eest vastutavate füüsiliste ja juriidiliste isikute suhtes näha ette sanktsioonid, mis vastavad selliste süütegude raskusastmele.

(4) Artikli 2 punktist a tulenevad kohustused ei tohiks piirata liikmesriikide vabadust liigitada kuritegelikeks ühendusteks ka muid isikute rühmi, näiteks rühmi, kelle eesmärk ei ole rahaline või muu ainealine kasu.

(5) Artikli 2 punktist a tulenevad kohustused ei tohiks piirata liikmesriikide vabadust tõlgendada mõistet kuritegelik tegevus selliselt, et see tähendab konkreetsete tegude toimepanekut.

(6) Euroopa Liit peaks täiendama rahvusvaheliste organisatsioonide tehtud olulist tööd, eelkõige rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni (edaspidi „Palermo konventsioon”), mis sõlmiti Euroopa Ühenduse nimel nõukogu otsusega 2004/579/EÜ. ⁽³⁾

⁽¹⁾ Mittekohustusliku konsulteerimise tulemusel esitatud arvamus (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata).

⁽²⁾ EÜT L 351, 29.12.1998, lk 1.

⁽³⁾ ELT L 261, 6.8.2004, lk 69.

- (7) Kuna liikmesriigid ei suuda vajalikul määral saavutada kavandatava meetme eesmärke ja neid eesmärke saab tegevuse ulatuse tõttu paremini saavutada Euroopa Liidu tasandil, võib Euroopa Liit võtta meetmeid kooskõlas EÜ asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega nagu seda kohaldatakse Euroopa Liidu lepingu artikli 2 teises lõigus. Proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev raamotsus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (8) Käesolevas raamotsuses austatakse põhiõigusi ja põhimõtteid, mida tunnustatakse inimõiguste ja põhivabaduste kaitse Euroopa konventsiooniga, eriti selle artiklitega 6 ja 49. Midagi selles raamotsuses ei või tõlgendada kui kavatsust vähendada või piirata siseriiklike eeskirju, mis on seotud põhiõiguste või -vabadustega nagu õigus nõuetekohasele menetlusele, streigiõigus, kogunemis- ja ühinemisvabadus, ajakirjandus- ja sõnavabadus, sealhulgas õigus oma huvide kaitseks ametiühinguid luua ja neisse astuda ja sellega seotud õigus meelt avaldada.
- (9) Ühismeede 98/733/JSK tuleks seetõttu tunnistada kehtetuks,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA RAAMOTSUSE:

Artikkel 1

Mõisted

Käesolevas raamotsuses kasutatakse järgmisi mõisteid:

1. „kuritegelik ühendus” – teatud ajavahemiku jooksul toimiv organiseeritud ühendus, millesse kuulub rohkem kui kaks inimest ning mis tegutseb kooskõlastatult, et panna toime süütegusid, mille eest on karistuseks ette nähtud vähemalt nelja aasta pikkuse maksimummääraga vabadusekaotuslik karistus või vabadust piirav julgeolekumeede või sellest rangem karistus, ja mille otseseks või kaudseks eesmärgiks on rahalise või muu ainelise kasu saamine;
2. „organiseeritud ühendus” – ühendus, mis ei ole moodustatud süüteo vahetuks toimepanekuks juhuslikult ning mille liikmetel ei pruugi olla formaalselt määratletud ülesandeid ja millel ei pruugi olla järjepidevat koosseisu ega väljakujunenud struktuuri.

Artikkel 2

Kuritegelikku ühendusse kuulumisega seotud süüteod

Kõik liikmesriigid võtavad vajalikke meetmeid tagamaks, et süüteona käsitletakse ühte või mõlemat kuritegeliku ühendusega seotud tegevust:

- a) isiku tegevus, kes tahtlikult ning teadlikuna kuritegeliku ühenduse eesmärgist ja üldisest tegevusest või kuritegeliku ühenduse kavatsusest panna toime kõnealuseid süütegusid osaleb aktiivselt ühenduse kuritegelikes toimingutes, sealhulgas ühenduse varustamises teabe või aineliste vahenditega, uute liikmete värbamises, ühenduse tegevuse rahastamises mis tahes viisil, mille puhul kõnealune isik on teadlik, et tema osalus aitab kaasa ühenduse kuritegelikele toimingutele;
- b) isiku tegevus, mis seisneb kokkuleppes ühe või mitme isikuga võtta ette tegu, mille toimepanek tähendaks artiklis 1 osutatud süüteo toimepanemist, seda ka juhul, kui see isik teo tegelikust täideviimisest osa ei võta.

Artikkel 3

Sanktsioonid

1. Iga liikmesriik võtab vajalikud meetmed tagamaks, et:
 - a) artikli 2 punktis a osutatud süütegude eest karistatakse vähemalt kahe- kuni viieaastase maksimaalse vangistusega või
 - b) artikli 2 punktis b osutatud süütegude eest karistatakse samauguse maksimaalse tähtajaga vangistusega nagu süüteo eest, mille toimepanemisele kokkulepe on suunatud, või vähemalt kahe- kuni viieaastase maksimaalse vangistusega.
2. Kõik liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et raskendava asjaoluna võib käsitleda seda, et artiklis 2 osutatud süüteod, mille on kindlaks määranud liikmesriik, on toime pandud kuritegeliku ühenduse raames.

Artikkel 4

Eriasjaolud

Iga liikmesriik võib võtta vajalikke meetmeid tagamaks, et artiklis 3 nimetatud sanktsioone võib vähendada või süüteo toimepanija võib sanktsioonist vabastada, kui ta näiteks:

- a) loobub kuritegevusest ja
- b) annab haldus- või kohtuorganitele teavet, millele neil muul viisil juurdepääs puuduks, aidates neil:
 - i) vältida, lõpetada või leevendada süüteo mõju;
 - ii) teha kindlaks või võtta vastutusele teisi teo toimepanijaid;
 - iii) leida tõendeid;

- iv) jätta kuritegelik ühendus ilma ebaseaduslikest ressursidest või kuritegelikul teel saadud tulust või
- v) takistada teiste artiklis 2 kirjeldatud süütegude toimepanemist.

Artikkel 5

Juriidiliste isikute vastutus

1. Iga liikmesriik võtab vajalikke meetmeid tagamaks, et juriidilisi isikuid saab võtta vastutusele mis tahes artiklis 2 nimetatud süüteo eest, mille on nende kasuks toime pannud iseseisvalt või juriidilise isiku organi liikmena tegutsenud isik, kes on juriidilise isiku juures juhtival kohal, mis põhineb ühel järgmistest õigustest:

- a) õigusel esindada seda juriidilist isikut;
- b) õigusel teha otsuseid selle juriidilise isiku nimel;
- c) õigusest juriidilises isikus kontrolli läbi viia.

2. Samuti võtavad liikmesriigid vajalikke meetmeid tagamaks, et juriidilisi isikuid saab võtta vastutusele, kui lõikes 1 nimetatud isiku puuduliku järelevalve või kontrolli tagajärjel on osutunud võimalikuks, et juriidilise isiku alluvuses olev isik on pannud selle juriidilise isiku kasuks toime artiklis 2 nimetatud süüteo.

3. Juriidilise isiku vastutusele võtmine vastavalt lõigetele 1 ja 2 ei piira kriminaalmenetluse algatamist füüsilise isiku suhtes, kes on artiklis 2 nimetatud süüteo täideviija või osavõtja.

4. Käesolevas raamotsuses tähendab juriidiline isik üksust, millel on juriidilise isiku staatus vastavalt kehtivatele õigusaktidele, välja arvatud riigid või avalik-õiguslikud üksused riigivõimu teostamisel ning avalik-õiguslikud rahvusvahelised organisatsioonid.

Artikkel 6

Juriidiliste isikute suhtes kohaldatavad sanktsioonid

1. Kõik liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et artikli 5 lõike 1 kohaselt vastutusele võetud juriidilise isiku suhtes saab kohaldada tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid sanktsioone, mille hulka kuuluvad kriminaalõiguslikud ja muud trahvid ning võivad kuuluda muud sanktsioonid, nagu näiteks:

- a) riiklike hüvitiste või abi saamise õigusest ilmajätmine;

- b) ajutine või alaline äritegevuse keeld;

- c) kohtuliku järelevalve alla võtmine;

- d) sundlõpetamine;

- e) süüteo toimepanekul kasutatud üksuste ajutine või lõplik sulgemine.

2. Iga liikmesriik võtab vajalikke meetmeid tagamaks, et artikli 5 lõike 2 kohaselt vastutusele võetud juriidilise isiku suhtes saab kohaldada tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid sanktsioone või meetmeid.

Artikkel 7

Jurisdiksioon ja kohtu alla andmise kooskõlastamine

1. Kõik liikmesriigid kehtestavad oma jurisdiktsiooni vähemalt artiklis 2 nimetatud süütegude üle, kui süütegu on pandud toime:

- a) osaliselt või tervikuna selle riigi territooriumil, sõltumata kuritegeliku ühenduse alalisest asukohast või kuritegeliku tegevuse kohast;

- b) selle liikmesriigi kodaniku poolt või

- c) selle liikmesriigi territooriumil asuva juriidilise isiku huvides.

Liikmesriik võib otsustada, et ta ei kohalda punktides b ja c sätestatud jurisdiktsiooni käsitlevaid norme või kohaldab neid ainult erijuhtudel või -asjaoludel, kui artiklis 2 osutatud süüteod on toime pandud väljaspool tema territooriumi.

2. Kui artiklis 2 nimetatud süütegu kuulub enama kui ühe liikmesriigi jurisdiktsiooni alla ja kui ükskõik kes neist on võimeline nõuetekohaselt esitama süüdistuse samade faktide alusel, teevad kõnealused liikmesriigid koostööd otsustamiseks, kes neist esitab kuriteo toimepanijale süüdistuse, et koondada menetlus võimaluse korral ühte liikmesriiki. Selleks võivad liikmesriigid kasutada Eurojusti või mis tahes muud Euroopa Liidus loodud organit või mehhanismi, et hõlbustada õigusasutuste koostööd ja nende tegevuse koordineerimist. Eriti võetakse arvesse järgmisi tegureid:

- a) millise liikmesriigi territooriumil tegu toime pandi;

- b) millise liikmesriigi kodanik või elanik on teo täideviija;

c) millisest liikmesriigist on pärit ohvrid;

d) millise liikmesriigi territooriumil teo täideviija leiti.

3. Liikmesriik, kes vastavalt siseriiklikule õigusele oma kodanikke veel välja või üle ei anna, võtab vajalikud meetmed, et kehtestada oma jurisdiktsioon artiklis 2 osutatud süütegude üle ja vajaduse korral esitada süüdistus, kui teo on toime pannud kõnealuse liikmesriigi kodanik väljaspool tema territooriumi.

4. Käesoleva artikliga ei välistata kriminaaljurisdiktsiooni teostamist, mille liikmesriik on kehtestanud kooskõlas oma riikliku õigusega.

Artikkel 8

Ohvrite tunnistuste või süüdistuste nõude puudumine

Liikmesriigid tagavad, et artiklis 2 osutatud süütegude uurimine või nende suhtes süüdistuse esitamine ei sõltu kuriteoohvri tunnistuste või süüdistuste olemasolust, vähemalt juhul, kui teod on toime pandud liikmesriigi territooriumil.

Artikkel 9

Kehtivate sätete kehtetuks tunnistamine

Ühismeede 98/733/JSK on tunnistatud kehtetuks.

Euroopa Liidu lepingu VI jaotise ja Euroopa Ühenduse asutamislepingu alusel vastuvõetud õigusaktides sisalduvad viited kuritegelikku ühendusse kuulumise kohta ühismeetme 98/733/JSK tähenduses asendatakse viidetega kuritegelikku ühendusse kuulumise kohta käesoleva raamotsuse tähenduses.

Artikkel 10

Rakendamine ja aruanded

1. Liikmesriigid võtavad käesoleva raamotsuse järgimiseks vajalikud meetmed enne 11. maid 2010.

2. Liikmesriigid edastavad enne 11. maid 2010 nõukogu peasekretariaadile ja komisjonile sätete teksti, millega võetakse riiklikku õigusse üle käesolevast raamotsusest tulenevad kohustused. Selle teabe põhjal koostatud aruande ja komisjoni edastatud kirjaliku aruande alusel kontrollib nõukogu enne 11. novembrit 2012, mil määral on liikmesriigid võtnud käesoleva raamotsuse järgimiseks vajalikke meetmeid.

Artikkel 11

Territoriaalne kohaldatavus.

Käesolevat raamotsust kohaldatakse Gibraltari suhtes.

Artikkel 12

Jõustumine

Käesolev raamotsus jõustub selle Euroopa Liidu Teatajas avaldamise päeval.

Luxembourg, 24. oktoober 2008

Nõukogu nimel
eesistuja

M. ALLIOT-MARIE